

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ИЗВЕШТАЈ О ДИНАРИЗАЦИЈИ ФИНАНСИЈСКОГ СИСТЕМА СРБИЈЕ

Март 2019. године

Јун 2019. године

Уводна напомена

Већа употреба динара у финансијском систему Србије и боља усклађеност валутне структуре прихода и расхода небанкарског сектора побољшале би степен финансијске стабилности земље, умањиле ризик од промене девизног курса у најрањивијим секторима привреде и повећале ефикасност монетарне политике. Да би се процес динаризације подржао, Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су априла 2012. *Меморандум о стратегији динаризације финансијског система Србије*. Имајући у виду да је у периоду од закључења Меморандума из 2012. године обезбеђена макроекономска стабилност и да је ојачана финансијска стабилност, Народна банка Србије и Влада Републике Србије су у децембру 2018. потписале нови *Меморандум о стратегији динаризације*, што потврђује њихову решеност да својим мерама додатно подрже процес динаризације и допринесу стабилности финансијског система. У новом *Меморандуму о стратегији динаризације* ове институције су сагледале резултате до сада предузетих мера и активности и, полазећи од њих, сагласно дефинисале додатне мере и активности које ће обезбедити даљи раст степена динаризације и смањење девизног ризика у систему.

У складу с тим документом, Народна банка Србије и Влада Републике Србије обавезале су се да прате и анализирају кретање степена динаризације, као и да редовно обавештавају јавност о мерама и активностима које се предузимају, као и о оствареном напретку у процесу динаризације. С тим циљем, Народна банка Србије тромесечно припрема и објављује *Извештај о динаризацији финансијског система Србије*, као једно од помоћних средстава комуникације с јавношћу. Тим извештајем, јавност се упознаје с дешавањима у сегменту динарског тржишта и указује се на мере и активности које су тржишни учесници и регулаторни органи предузели, или ће предузети, ради подршке процесу динаризације. Омогућавањем да наведене информације буду доступне јавности, боље се разуме зашто је неопходно да се заштитимо од ризика промене девизног курса, као и зашто су неопходне мере и активности које ће Народна банка Србије и Влада Републике Србије предузимати како би се процес динаризације финансијског система Србије подстакао.

Извештаји о динаризацији финансијског система Србије доступни су јавности на интернет презентацији Народне банке Србије (www.nbs.rs).

Стратегија динаризации

Стратегија динаризации у Републици Србији заснива се на активностима које се могу објединити у три међусобно повезана стуба.

Први стуб стратегије динаризации најопштијег је карактера, али је уједно и најважнији. Мере у оквиру овог стуба чине мере монетарне и фискалне политике усмерене на очување макроекономске стабилности и обезбеђење услова за одржив привредни раст.

Други стуб стратегије обухвата мере усмерене на даљи развој тржишта динарских хартија од вредности и увођење нових динарских производа на домаћем финансијском тржишту.

Трећи стуб има за циљ унапређење заштите од постојећих девизних ризика у небанкарском сектору и дестимулисање даљег јачања тих ризика. Народна банка Србије ће предводити напоре у овој области, сарађујући с банкарским сектором у увођењу и развоју инструмената заштите од девизног ризика.

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ У ОВОМ ИЗВЕШТАЈУ

Г – година

д.с. – десна скала

л.с. – лева скала

млн – милион

млрд – милијарда

Н – недеља

NPL – проблематични кредити

п.п. – процентни поен

Т – тромесечје

ХоВ – хартије од вредности

Не наводе се друге општепознате скраћенице.

Садржај

I. Динаризација финансијског система Србије	1
1. Динаризација пласмана	1
Пласмани привреди и становништву	1
Новоодобрени кредити привреди и становништву	2
2. Динаризација депозита	4
Депозити привреде и становништва	4
Новоположени депозити привреде и становништва	5
Динарска и девизна штедња	6
Да ли је исплативије штедети у динарима или у девизама	8
3. Динаризација јавног дуга	9
Валутна структура јавног дуга	9
Примарно тржиште државних ХоВ	9
Секундарно тржиште државних динарских ХоВ	10
II. Инструменти заштите од девизног ризика	12
1. Своп аукције девиза Народне банке Србије	12
2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика	13
Табела А. Показатељи динаризације пласмана, кредита и депозита	14
Табела Б. Валутна структура штедње становништва и јавног дуга	14
Табела В. Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризације	16
Списак графикана и табела	18

I. Динаризация финансијског система Србије

Степен динаризации финансијског система Србије у Т1 кретао се различито, посматрано према различитим показатељима.

Посматрано по постојећим и по новим пословима, повећана је динаризация укупних пласмана привреди и становништву, у највећој мери по основу повећања динаризации кредита становништву.

Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва је посматрано по постојећим пословима смањено, а по новоообреним пословима повећано, што је, према оба показатеља, у одређеној мери резултат деловања сезонских фактора.

Степен динаризации јавног дуга је смањен, делом и због међувалутних промена (јачања долара).

1. Динаризация пласмана

Динаризация пласмана привреди и становништву у Т1 2019. наставила је да се повећава, под утицајем даљег раста динарских кредита становништву. Динаризация новоообрених кредита привреди и становништву такође је повећана.

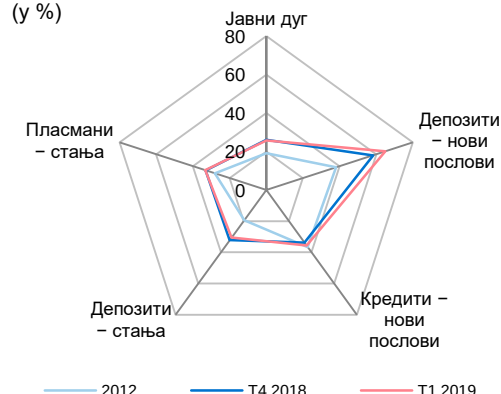
Пласмани привреди и становништву

Пласмани привреди и становништву у Т1 наставили су да расту. Крајем Т1, они су достигли 2.220,7 млрд динара, што је за 13,8 млрд динара више него крајем 2018. Овај раст је још већи ако се искључи ефекат активности које су банке наставиле да спроводе ради смањења NPL.¹

Посматрано по валутној структури, раст пласмана био је израженији код динарских пласмана (за 10,1 млрд динара), који су, посматрано на нивоу тромесечја, крајем Т1 први пут² чинили трећину (33,3%) укупних пласмана привреди и становништву. У поређењу с крајем прошле године, то учешће је повећано за 0,3 п.п.

По искључењу ефекта промене девизног курса, степен динаризации пласмана привреди и

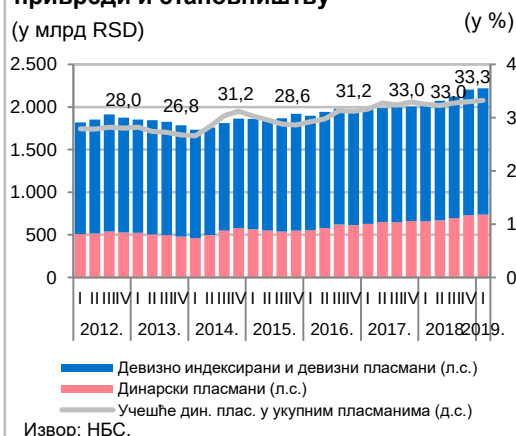
Графикон I.1. Показатељи динаризации* (у %)

*Све категорије изузев јавног дуга односе се на привреду и становништво. У оквиру сваке категорије - учешће динарске компоненте у износу укупне категорије.

Извор: НБС, Министарство финансија.

Графикон I.1.1. Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву

Извор: НБС.

¹ Банке су у Т1 отписале пласмане у износу од 3,9 млрд динара, а лицима ван банкарског сектора продале 1,4 млрд динара проблематичних потраживања, који су се у тренутку продаје налазили у њиховим билансима..

² Подаци су расположиви почев од Т3 2008.

становништву крајем Т1 износио је 33,2%, што је за 0,2 п.п. више него крајем прошле године.³

Посматрано по секторској структури пласмана, повећани су пласмани становништву (за 19,4 млрд динара), у оквиру којих се истиче раст динарских кредита (11,9 млрд динара), који је и даље подстакнут растом готовинских кредита одобрених на рокове дуже од пет година. Динарски пласмани због тога чине све већи део пласмана становништву (53,7% у марту).

Валутно индексирани и девизни пласмани становништву повећани су у скромнијем износу од динарских пласмана (у износу од 7,4 млрд динара), а њихов раст је био вођен стамбеним кредитирањем по рекордно ниским каматним стопама које банке зарачунавају на кредите за ову намену.⁴

Слично као и претходних година, пласмани привреди смањени су у Т1 2019. (за 5,6 млрд динара), услед скромније реализације кредита која је уобичајена за почетак године, као и због наставка отписа и продаје *NPL*. Посматрано по наменама, највише су смањени кредити за финансирање ликвидности и обртних средстава, и то претежно код предузећа која послују у области саобраћаја и пољопривреде. Упркос томе, кредити за ову намену, поред кредита за инвестиције, и даље чине највећи део пласмана привреди, а за њих је карактеристичан и највиши степен динаризаације.

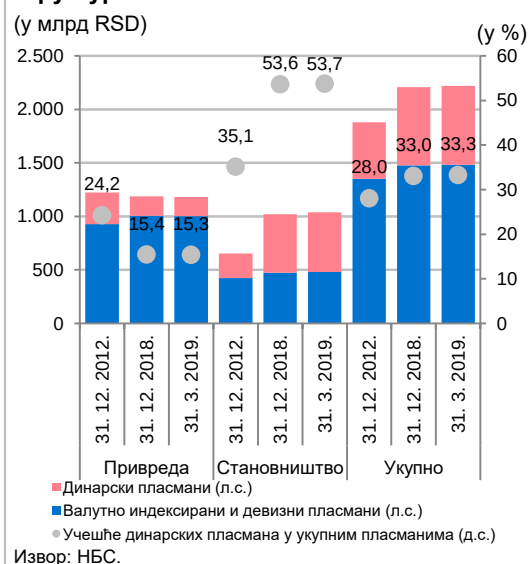
Посматрано по валутној структури пласмана привреди, у Т1 су смањени валутно индексирани и девизни пласмани (за 3,7 млрд динара), док су динарски пласмани, након знатнијег повећања у претходном тромесечју (за 18,8 млрд динара), у Т1 незнатно смањени (за 1,9 млрд динара). Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди у Т1 због тога је смањено за 0,1 п.п., на 15,3%.

Новоодобрени кредити привреди и становништву

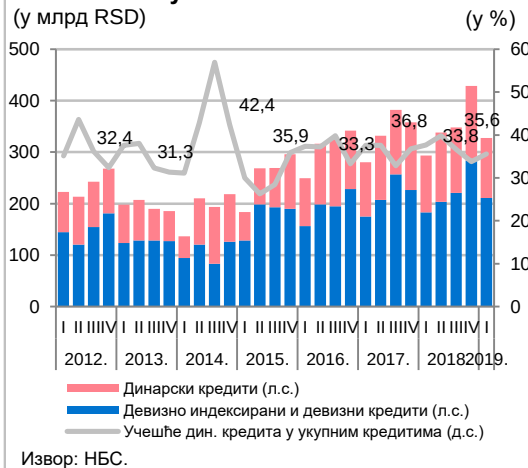
У Т1 је одобрено 327,4 млрд динара нових кредита привреди и становништву, од чега је 35,6% било у динарима, тј. за 1,8 п.п. више него у Т4 2018.

Банке су већи део кредита (222 млрд динара) пласирале привреди, при чему је одобрени износ био за више него четвртину мањи (тј. за 89,7

Графикон I.1.2. Секторска структура пласмана

Графикон I.1.3. Учешће динарских кредита у новоодобреним кредитима привреди и становништву

³ Обрачунато по курсу динара према евр, америчком долару, швајцарском франку, британској фунти и јапанском јену на дан 30. септембра 2014, ако се узме у обзир валутна структура потраживања по основу кредита.

⁴ Просечна каматна стопа на новоодobreне кредите за ову намену четврто тромесечје заредом износи 2,8%, што представља најнижи ниво од када су расположиви подаци (од Т3 2010).

млрд динара) него у претходном тромесечју, што је и уобичајено за почетак године.

Банке су у Т1 одобриле привреди 179,1 млрд динара валутно индексираних и девизних кредита, што је за 71,4 млрд динара мање него у Т4 2018. Смањен је и износ одобрених динарских кредита привреди (на 42,9 млрд динара, тј. за 18,3 млрд динара у односу на претходно тромесечје), а сходно томе било је и мање учешће тих кредита у укупним кредитима привреди – износило је 19,3%, што је за 0,3 п.п. мање него у Т4 2018. Посматрано по наменама, смањена је реализација кредита свих намена, а највише кредита за обртна средства, који по правилу чине више од половине укупног износа новоодобрених кредита и за које је карактеристичан највиши степен динаризаације (22,2% у Т1).

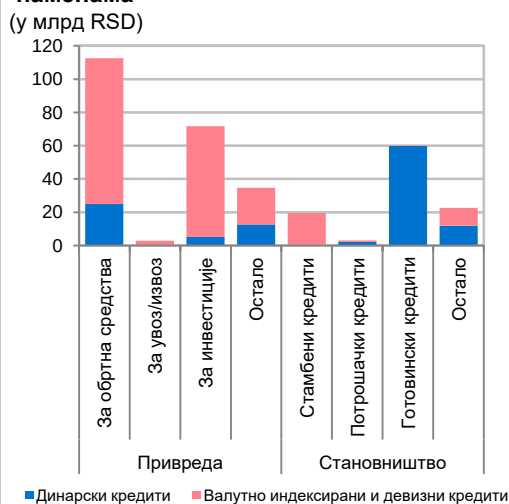
Каматне стопе на новоодobreне кредите привреди у Т1 смањене су у односу на претходно тромесечје (за 0,1 п.п. у просеку, на 3,0%), чему је допринео знатан пад каматних стопа на динарске кредите (за 0,9 п.п.) на до сада најниже нивое (4,5% у просеку). Валутно индексиране и девизне кредите привреди банке су у просеку одобравале по сличним каматним стопама као и у претходном тромесечју (2,6% у просеку), при чему су каматне стопе на кредите за обртна средства, који су у оквиру кредита привреди најзаступљенији, смањене (за 0,1 п.п.) на до сада најниже нивое (2,4%).

Износ новоодобрених кредита становништву у Т1 такође је смањен. Одобрено је 105,5 млрд динара кредита, што је за 11,2 млрд динара мање него у Т4 2018. Смањење износа новоодобрених кредита становништву последица је пре свега мањег одобравања динарских кредита (за 9,9 млрд динара), што се одразило на смањење динаризаације кредита становништву (за 1,8 п.п., на 69,9%).

Смањено је одобравање кредита становништву свих намена, а највише је изражено смањење готовинских кредита (за 6,6 млрд динара), и то претежно кредита који се одобравају на рокове дуже од пет година (за 4,5 млрд динара). То је добрим делом резултат мера које, ради очувања финансијске стабилности и спречавања настанка проблематичних кредита у банкарском сектору, примењује Народна банка Србије. И поред тога, готовински кредити и даље чине највећи део новоодобрених кредита становништву (57% укупних новоодобрених кредита) и по правилу се одобравају у динарима (99%).

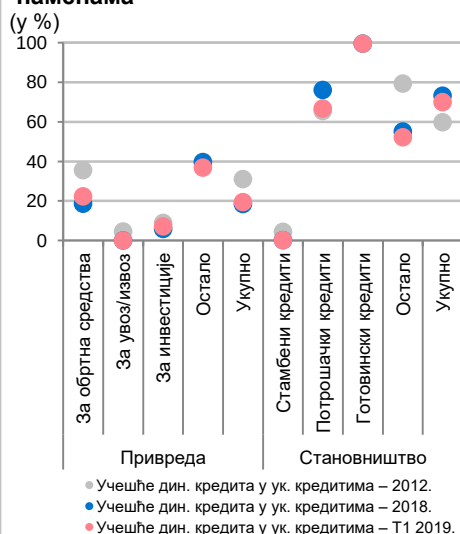
Каматне стопе на динарске кредите становништву већ треће тромесечје заредом

Графикон I.1.4. Новоодобрени кредити привреди и становништву у Т1 2019, по наменама

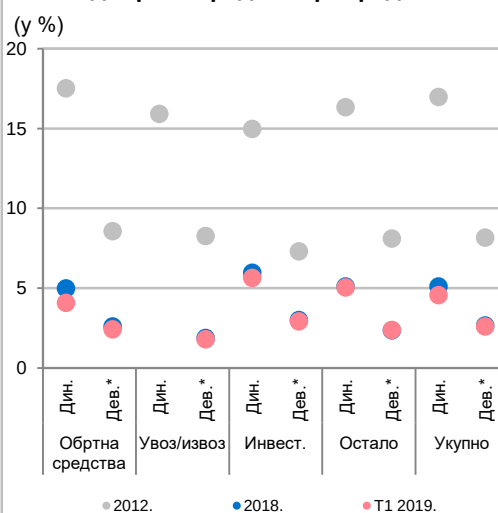
Извор: НБС.

Графикон I.1.5. Динаризаација новоодобрених кредита привреди и становништву, по наменама

Извор: НБС.

Графикон I.1.6. Каматне стопе на новоодobreне кредите привреди

*Валутно индексирани и девизни кредити.

Извор: НБС.

налазе се на најнижем нивоу (10,2% у просеку) од почетка примене режима циљања инфлације. Посматрано по наменској структури кредита, смањене су каматне стопе на готовинске, као и на потрошачке кредите, док су повећане каматне стопе на остале некатегорисане динарске кредите.

Валутно индексирани и девизни кредити становништву су у Т1 такође одобравани у мањој мери него у претходном тромесечју – одобрено је 31,8 млрд динара кредита, што је за 1,3 млрд динара мање него у Т4 2018.

У структури новоодобрених валутно индексираних кредита становништву и даље доминирају стамбени кредити (61%). Банке су и у Т1 наставиле да одобравају стамбене кредите сличном динамиком као и у протекле две године, што одражава наставак позитивних тенденција на тржишту стамбених кредита. Већ четири тромесечја заредом, банке ове кредите одобравају у просеку по непромењеним каматним стопама, које су на до сада најнижем нивоу (2,8%).

2. Динаризация депозита

Упркос наставку динамичног раста динарске штедње од почетка године, степен динаризации депозита привреде и становништва у Т1 је смањен, чему је у великој мери допринело сезонски условљено повлачење динарских трансакционих депозита рачуна предузећа. Динаризация новоположених депозита повећана је у одређеној мери као резултат базног ефекта у вези с Недељом (односно Месецем) штедње у Т4 2018. године.

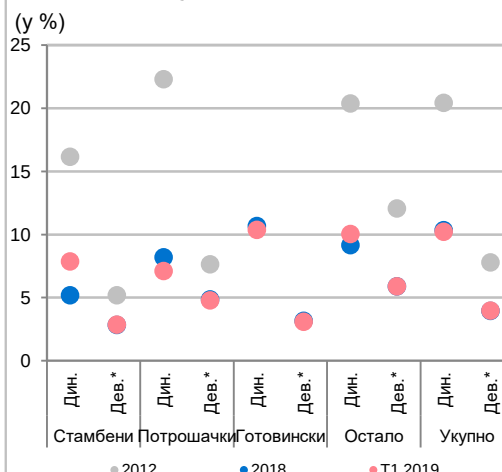
Депозити привреде и становништва

Као и претходних година, депозити привреде и становништва у банкама смањени су у Т1 2019. Крајем марта текуће године, они су износили 2.291,0 млрд динара, од чега се на динарске депозите односило 699,3 млрд динара (30,5%).

У поређењу с претходним тромесечјем, депозити привреде и становништва били су за 13,3 млрд динара мањи него крајем прошле године, што је последица повлачења динарских депозита привреде (за 48,7 млрд динара) карактеристичних за почетак године. То је било посебно изражено код трансакционих депозита јавних предузећа и привредних друштава, и то пре свега код предузећа која послују у области трговине, прерађивачке индустрије и енергетике.

За разлику од динарских депозита, средства на девизним рачунима привреде у Т1 незнатно су повећана (за 0,9 млрд динара), при чему је у структури тих депозита смањење средстава на

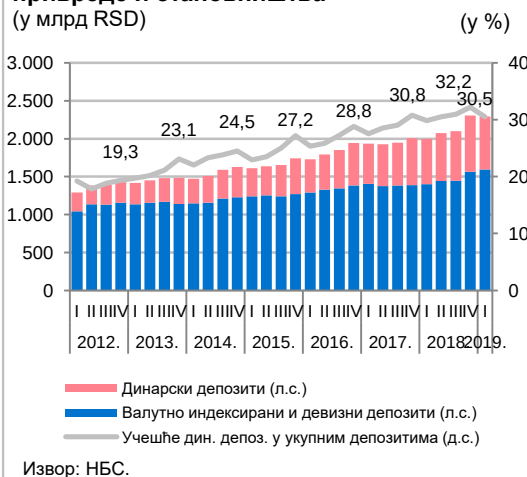
Графикон I.1.7. Каматне стопе на новоодobreне кредите становништву

*Валутно индексирани и девизни кредити.

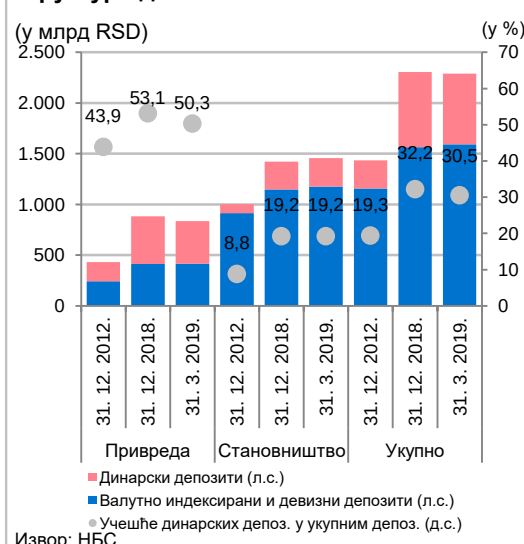
Извор: НБС.

Графикон I.2.1. Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва

Извор: НБС.

Графикон I.2.2. Секторска структура депозита

Извор: НБС.

трансакционим рачунима неутралисано повећањем орочених депозита.

Наведена кретања условила су смањење степена динаризації депозита привреде у Т1 за 2,8 п.п, на 50,3%, колико је тај показатељ износио крајем марта. По искључењу ефекта промене девизног курса, тај показатељ је смањен, за 2,9 п.п., на 50,4%.

Депозити становништва су крајем Т1 износили 1.456,6 млрд динара, што представља повећање за 34,5 млрд динара од почетка године. У валутној структури депозита становништва, и динарски и девизни депозити расли су сличним темпом (за по 2%), па је учешће динарских депозита у укупним депозитима остало на истом нивоу као крајем прошле године (19,2%). У оквиру динарских депозита становништва, повећане су све категорије депозита, а највише динарска штедња рочности од шест месеци и дуже, док је прираст девизних депозита био опредељен растом девизне штедње најкраћих рокова доспећа.

Новоположени депозити привреде и становништва

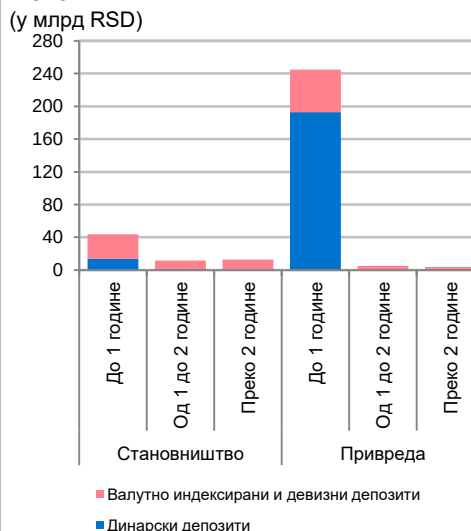
Привреда и становништво су током Т1 положили код банака 321,5 млрд динара нових депозита, што је за 58,3 млрд динара мање него у претходном тромесечју. Смањење новоположених депозита привреде и становништва супротно је кретањима из Т4 2018, које је карактерисало интензивније орочавање депозита уочи Недеље (односно Месеца) штедње.

У структури новоположених депозита привреде и становништва, депозити у износу од 208,9 млрд динара (65,0%) положени су у динарима, што је за 12,7 млрд динара мање него у Т4 2018. Износ валутно индексираних и девизних депозита смањен је у вишеструко већој мери (за 45,6 млрд динара), што је допринело знатном расту динаризації ових депозита у Т1 (за 6,6 п.п.).

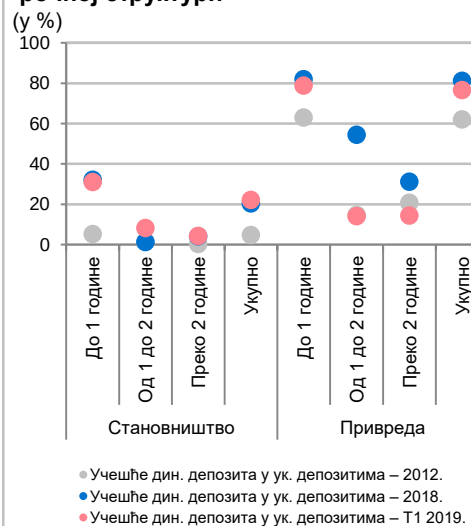
Посматрано према секторској структури, смањење новоположених девизних депозита било је израженије код становништва (за 47,3 млрд динара), при чему се истиче мање орочавање девизних депозита (за 43,2 млрд динара), које је било карактеристично за све рокове доспећа, а највише за депозите рочности до једне и преко две године.

Каматне стопе које су банке нудиле на орочене девизне депозите становништва у Т1 у просеку су биле незнатно ниже него у Т4 (за 0,1 п.п.) и износиле су 1,0%. Притом, банке и даље нуде

Графикон I.2.3. Рочна структура новоположених депозита привреде и становништва у Т1 2019.

Графикон I.2.4. Динаризация новоположених депозита привреде и становништва, према рочној структури

више каматне стопе на депозите орочене на рокове дуже од годину дана (1,1% у просеку), а ниже каматне стопе на депозите краћих рокова доспећа (0,9% у просеку).

Слично као и код девизних депозита, износ новоположених динарских депозита становништва смањен је у поређењу с Т4 2018. (за 5,0 млрд динара), а највеће смањење се односи на депозите орочене на рокове до годину дана, који су и најзаступљенији у структури новоположених динарских депозита становништва (90%).

Каматне стопе на динарске депозите становништва у Т1 незнатно су смањене (за 0,1 п.п. у просеку, на 2,9%), и то за све рокове доспећа. Иако су оне знатно више од каматних стопа на девизне депозите, становништво и даље махом орочава средства у девизама. Тако је у Т1, 22,0% новоположених депозита становништва било депоновано у динарима. Ипак, у поређењу с претходним тромесечјем, овај показатељ је знатније повећан (за 4,7 п.п.).

Каматне стопе на динарске депозите и даље се повећавају с повећањем рокова орочења. Тако су банке нудиле најниже каматне стопе на динарске депозите орочене на рокове краће од годину дана (2,8%), а највише на депозите орочене на период преко две године (4,2%). И поред тога, становништво и даље орочава своја динарска средства претежно на рокове краће од годину дана (90,0%).

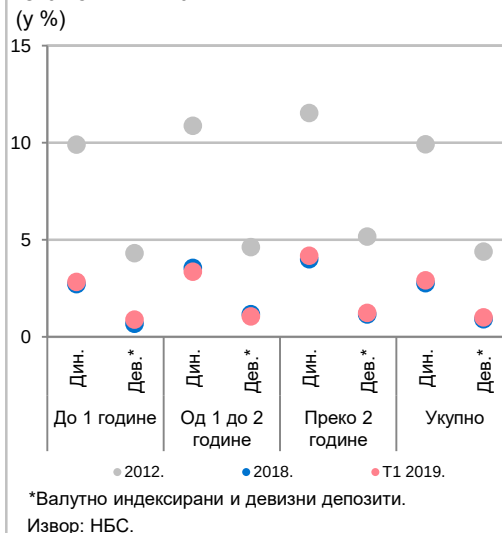
Новоположени депозити привреде такође су смањени у Т1 (за 11,0 млрд динара). То је резултат мањег орочавања динарских средстава предузећа (за 7,7 млрд динара), која су, као и до сада, претежно депонована на рокове краће од годину дана. Износ новоположених девизних депозита привреде у Т1 такође је смањен (за 3,3 млрд динара), па је степен динаризації ових депозита остао на готово непромењеном нивоу у поређењу с Т4 2018. (износио је 76,5%).

Динарска и девизна штедња

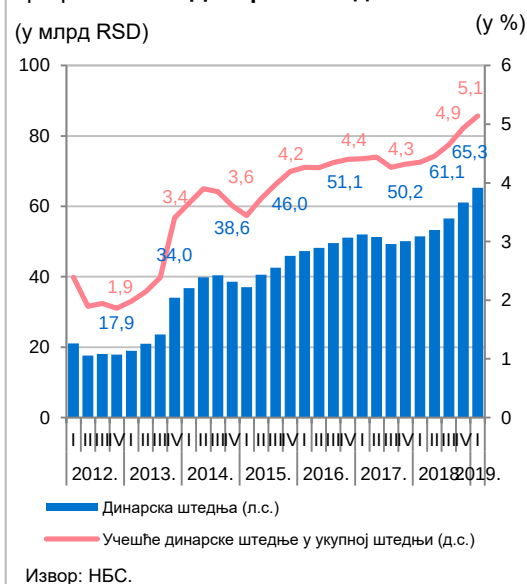
Динарска штедња становништва (резидената и нерезидената) положена код банака у Републици Србији наставила је у Т1 динамично да расте. Крајем марта она је достигла 65,3 млрд динара, што је за 4,2 млрд динара (6,9%) више него у децембру 2018. године.

У структури динарске штедње, у Т1 је повећан износ депозита свих рокова доспећа, изузев штедње орочене на период од три до шест месеци (која је смањена за 0,3 млрд динара). Најизраженији је био раст штедње рочности од

Графикон I.2.5. Каматне стопе на новоположене орочене депозите становништва

Графикон I.2.6. Динарска штедња

шест месеци до годину дана (за 1,8 млрд динара). Штедња на рокове дуже од годину дана такође је повећана (за 1,4 млрд динара), при чему је знатно порасла штедња орочена на период од једне до две године (за 0,9 млрд динара).

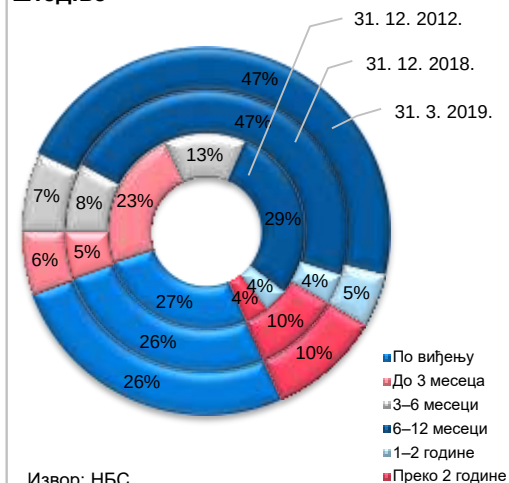
У динарској штедњи, и даље су најзаступљенији штедни улози орочени на периоде до годину дана (85,5% укупне штедње), од чега се готово половина односи на штедњу рочности од шест до дванаест месеци (46,8%), а четвртина на штедњу по виђењу (26,1%).

Девизна штедња расте умереније од динарске штедње. Крајем Т1, девизна штедња је достигла износ од 10.217,0 млн евра, што је за 261,9 млн евра (2,6%) више него крајем прошле године.

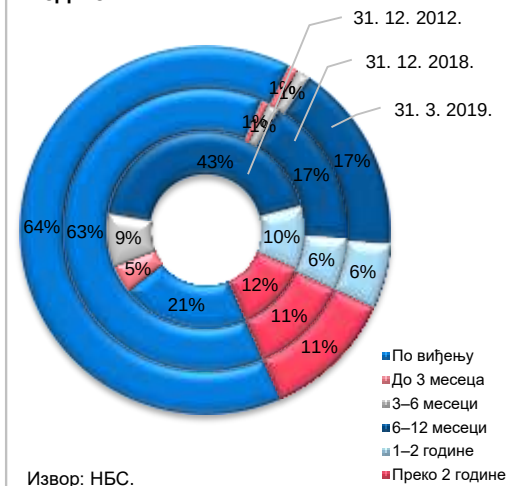
У структури девизне штедње, повећана је штедња рочности до годину дана (за 252,5 млн евра), у оквиру које је највећи раст забележен код штедње по виђењу (за 263,6 млн евра), која чини око две трећине девизне штедње. Штедња положена на рокове дуже од годину дана повећана је у знатно мањој мери (за 9,3 млн евра). Притом, ипак се истиче раст штедње на рокове дуже од две године (29,1 млн евра), на које банке зарачунавају и релативно повољне каматне стопе (1,2% у просеку) у поређењу са штедњом краћих рочности. И поред тога, становништво и даље претежно штеди на рокове краће од годину дана (82,9%), на које банке нуде ниже каматне стопе (0,9% у просеку).

Наставак динамичног раста динарске штедње у Т1 утицао је на побољшање валутне структуре штедње становништва – учешће динарске штедње у укупној штедњи крајем марта износило је 5,1%, што је за 0,2 п.п. више него три месеца раније.

Графикон I.2.7. Рочна структура динарске штедње

Графикон I.2.8. Рочна структура девизне штедње

Да ли је исплативије штедети у динарима или у девизама

Јачање поверења грађана у динар предуслов је за остварење веће динаризације депозита становништва, посебно динарске штедње на дуже рокове, а тиме и веће динаризације финансијског система Србије. О повратку поверења у домаћу валуту сведочи и чињеница да је динарска штедња у поређењу са августом 2012. готово учестворостручена, док је само од почетка 2018. динарска штедња повећана за преко 30%. Притом, уочене су и позитивне промене у рочној структури штедње – раст депозита рочности дужих од годину дана (преко пет пута од августа 2012) знатно је надмашио раст депозита краћих рочности (три и по пута у истом периоду).

Редовним анализама исплативости динарске у односу на девизну штедњу Народна банка Србије наставља да промовише штедњу у динарима, указујући на њену већу исплативост и у дугом и у кратком року. Резултати досадашњих анализа сведоче о већој исплативости динарске штедње у односу на штедњу у еврима, чему доприносе:

- ниска и стабилна инфлација и релативно стабилан курс динара према евр,
- знатно више каматне стопе на штедњу у динарима него на штедњу у еврима, и
- повољнији порески третман динарске штедње – камата по основу динарске штедње се не опорезује, док се по основу девизне штедње опорезује по стопи од 15%.

На већу исплативост динарске штедње у поређењу с девизном штедњом упућују и резултати најновијих анализа. Тако би, орочавањем 100.000 динара у марту 2018. по тада важећим каматним стопама на динарску штедњу (2,56% у просеку), штедиша у марту ове године добио за 2.336 динара више од штедише који би у истом периоду орочио 100.000 динара у еврима уз каматну стопу коју су банке тада нудиле на штедњу у еврима (0,49% у просеку) (Табела I.2.1).

Табела I.2.1. Исплативост штедње орочене на годину дана								
Врста штедње	Датум орочавања	Почетни улог	Курс динара*	Каматна стопа (у %, п.а.)**	Датум доспећа	Курс динара*	Износ улога на крају периода орочења	
							у RSD	у EUR***
Штедња у RSD	Март 2018.	100.000	118,2688	2,56	Март 2019.	118,0416	102.560	869
Штедња у EUR	Март 2018.	846	118,2688	0,49	Март 2019.	118,0416	100.224	849
Разлика у корист динарске штедње – орочење на годину дана							2.336	20
Разлика у корист динарске штедње – орочење на три месеца							772	7
Разлика у корист динарске штедње – орочење на две године							10.992	93
Разлика у корист динарске штедње – годишње реорочавање у периоду од шест година							23.644	200
* Просечни месечни средњи курс динара према евр.								
** Просечна пондерисана каматна стопа на динарске депозите и депозите у еврима орочене до једне године – нови послови.								
***За штедњу у еврима, износ након умањења за порез по основу прихода од камате.								

Динарска штедња орочена на годину дана била је исплативија од девизне штедње исте рочности не само приликом орочавања у марту прошле године већ и приликом орочавања у било ком месецу у последњих шест година, изузев у децембру 2013. и у јануару 2014. (Графикон I.2.9).

И штедња орочена на краће рокове (три месеца) у домаћој валути била је исплативија од штедње у еврима, и то у већини посматраних потпериода орочења. Исто важи и за динарску штедњу орочену на дуже рокове (две године), која се чак у свим посматраним потпериодима орочења показала исплативијом од девизне штедње.

И у случају занављања штедње орочене на годину дана, анализа је потврдила да је у протеклих шест година било исплативије штедети у динарима него у еврима. Наиме, у овом случају штедиша који је штедео у динарима добио би скоро 24.000 динара (200 евра) више од штедише који је штедео у еврима.

Народна банка Србије ће, у сарадњи с Владом Републике Србије, и у наредном периоду наставити да својим мерама, активностима и комуникацијом с јавношћу доприноси процесу динаризације, с посебним акцентом на промовисање динарске штедње.

Графикон I.2.9. Исплативост штедње орочене на годину дана

Извор: НБС.

3. Динаризация јавног дуга

У Т1 степен динаризации јавног дуга је благо смањена, услед већег задуживања државе код међународних финансијских институција ради финансирања инфраструктурних пројеката, као и због међувалутних промена (јачање долара према еври и динару).

Валутна структура јавног дуга

Након два тромесечја смањења, износ јавног дуга у Т1 је повећан за 40,0 млрд динара, и крајем марта је износио 2.760,2 млрд динара. Повећање јавног дуга првенствено се доводи у везу с растом девизног дела јавног дуга (за 35,9 млрд динара). Највише је повећан износ јавног дуга у еврима (за 186,5 млн евра), и то претежно по основу задужења код међународних финансијских институција (пре свега код Међународне банке за обнову и развој и Европске инвестиционе банке, за финансирање инфраструктурних пројеката и за развој малих и средњих предузећа), као и на домаћем тржишту капитала, по основу ХоВ емитованих у еврима. Учешће јавног дуга у еврима због тога је повећано за 0,2 п.п., на 40,2% крајем Т1.

Део јавног дуга у доларима повећан је у знатно скромнијем износу (за 7,9 млн долара), па је његово учешће у укупном јавном дугу остало непромењено (26,5%), упркос утицају међувалутних промена (јачања долара према еври и динару).

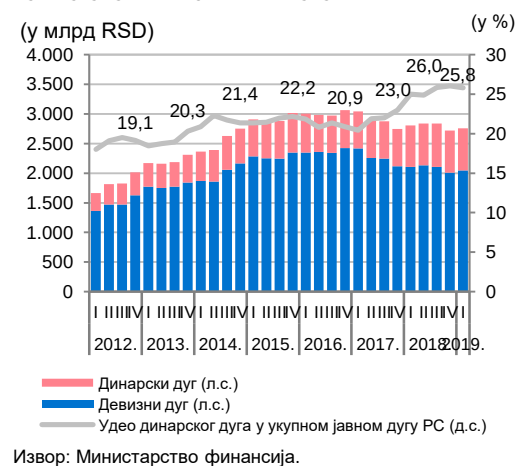
Део јавног дуга у динарима такође је повећан (за 4,1 млрд динара) по основу продаје динарских државних обвезница на домаћем тржишту капитала. Међутим, динамичнији раст девизног дела јавног дуга, као и ефекти поменутих међувалутних промена, утицали су на смањење учешћа динарског дуга у укупном јавном дугу, са 26,0% у Т4 2018. на 25,8% крајем Т1 ове године.

Примарно тржиште државних ХоВ

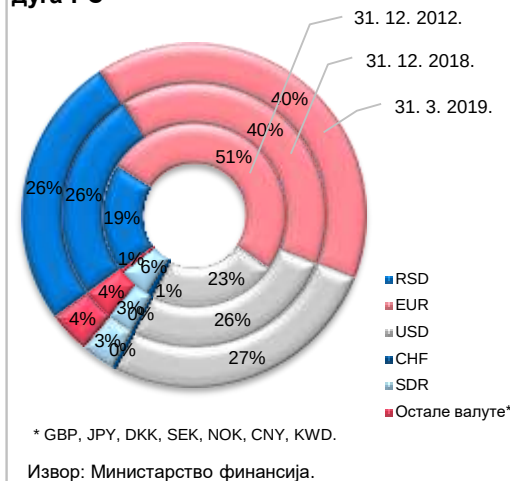
Након Т4 2018, када није било емисија државних ХоВ, држава се у Т1 2019. у знатној мери ослањала на финансирање на домаћем тржишту капитала. По основу ХоВ емитованих на овом тржишту, јавни дуг је повећан за 6,0 млрд динара, и крајем Т1 износио је 1.063,2 млрд динара. Притом, држава је повећала дуг по основу ХоВ у динарима, као и у девизама, па је валутна структура портфеља државних ХоВ остала приближно непромењена – око две трећине државних ХоВ продатих на домаћем тржишту (66,4%) изражене су у динарима.

Приликом емитовања динарских обвезница, држава је све више усмерена на емисије бенчмарк обвезница у већим износима, да би

Графикон I.3.1. Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу

Графикон I.3.2. Валутна структура јавног дуга РС

Графикон I.3.3. Рочна и валутна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту (стања на крају тромесечја)

повећањем њихове атрактивности за инвеститоре, као и повећањем ликвидности тржишта, допринела развоју тржишта државних ХоВ. Тако се у Т1, од продатих динарских државних обвезница у номиналном износу од 124,8 млрд динара, 114,2 млрд динара односило на бенчмарк обвезнице рочности седам и три године. Током Т1, доспеле су ХоВ у номиналном износу од 120,8 млрд динара, па је стање јавног дуга по основу продатих динарских ХоВ повећано за 4,0 млрд динара, и крајем марта је износило 705,5 млрд динара.⁵

У структури портфела динарских ХоВ, у Т1 повећано је номинално стање ХоВ рочности седам и пет година (у износу од 42,5 млрд динара и 3,5 млрд динара, респективно), а смањено стање ХоВ рочности две и три године (у износу од 25,0 млрд динара и 16,9 млрд динара), што је резултирало повећањем просечне рочности портфела динарских ХоВ.

По основу ХоВ емитованих на домаћем тржишту капитала у еврима, повећано је стање ХоВ рочности десет, петнаест и пет година (за укупно 131,3 млн евра), а смањен је износ портфела ХоВ с роком доспећа три године и краће (за укупно 110,3 млн евра). Нето стање јавног дуга по основу ХоВ емитованих на домаћем тржишту у еврима због тога је повећано за 21 млн евра, и крајем марта износило је 2.976,8 млн евра.

Секундарно тржиште државних динарских ХоВ

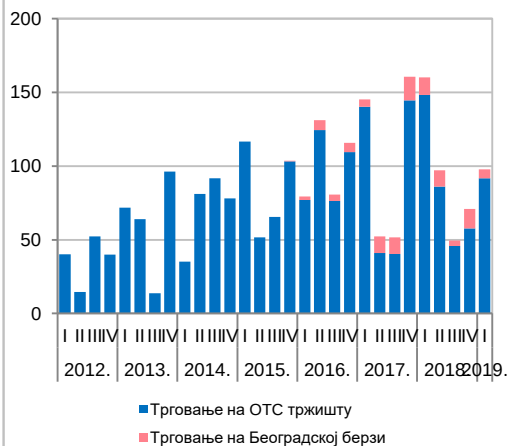
Већа активност на примарном тржишту динарских ХоВ условила је и повећање промета тим ХоВ на секундарном финансијском тржишту. Тако је током Т1 динарским државним ХоВ трговано у износу од 97,8 млрд динара, што је за 38,0% више него у претходном тромесечју.

Посматрано по појединачним рочностима ХоВ, највећи део прираста секундарног трговања динарским ХоВ дугује се већем промету ХоВ иницијалних рочности седам и десет година (за 21,1 млрд динара и 8,5 млрд динара, респективно), на које се односи преко две трећине трговања. Трговање ХоВ рочности три године такође је повећано, али у мањој мери, док је трговање ХоВ рочности две године и пет година смањено у релативно скромним износима.

Секундарни промет динарских државних ХоВ на Београдској берзи у Т1 више је него преполовљен у поређењу с претходним

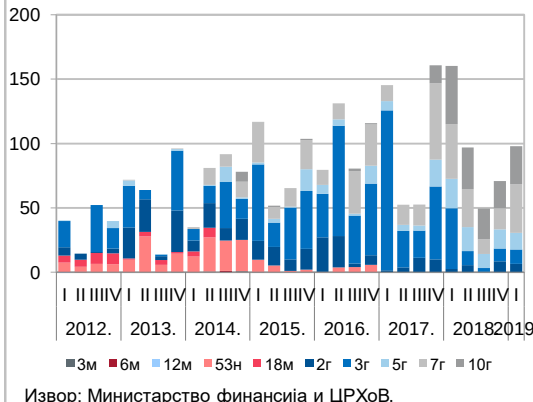
Графикон I.3.4. Секундарни промет динарских државних ХоВ

(у млрд RSD)

Графикон I.3.5. Секундарни промет динарских државних ХоВ, према рочној структури ХоВ

(у млрд RSD)

⁵ Укључујући и штедне обвезнице.

тримесечјем – износио је 6,0 млрд динара. Сходно томе, смањено је и учешће трговања на том тржишту у укупном обиму секундарног промета овим ХоВ (износило је 6,2%).

II. Инструменти заштите од девизног ризика

Народна банка Србије је у току Т1 наставила да организује редовне тромесечне и двонедељне своп аукције девиза у циљу подстицања развоја међубанкарског своп тржишта. У истом периоду, резиденти су с банкама закључили трансакције терминске куповине девиза у износу од 39,6 млн евра, што је за 26,9 млн евра мање него у претходном тромесечју, и трансакције терминске продаје девиза у износу од 5,2 млн евра, што је за 1,7 млн евра мање него у претходном

1. Свop аукције девиза Народне банке Србије

У току Т1, организоване су 24 редовне тромесечне своп аукције девиза, на којима је Народна банка Србије своп продала и своп купила по 14,0 млн евра. Укупна тражња банака на тромесечним аукцијама своп продаје девиза износила је 78,0 млн евра, док је укупна тражња на тромесечним аукцијама своп куповине девиза износила 185,0 млн евра. Највећи обим реализације у Т1 забележен је у јануару, када је Народна банка Србије своп продала и своп купила по 12,0 млн евра. Просечни пондерисани прихваћени своп поени на тромесечним аукцијама своп продаје девиза у Т1 2019. износили су 8.747, односно кретали су се у распону од 8.351 до 8.813, док су просечни пондерисани прихваћени своп поени на аукцијама своп куповине девиза износили 8.794, односно кретали су се у распону од 8.383 до 8.862.

Народна банка Србије је организовала и 24 редовне двонедељне своп аукције девиза. Укупна тражња банака на двонедељним аукцијама своп продаје девиза износила је 421,5 млн евра, док је укупна тражња на двонедељним аукцијама своп куповине девиза износила 393,0 млн евра. У току Т1, Народна банка Србије је на двонедељним своп аукцијама своп продала и своп купила по 218,5 млн евра. Просечни прихваћени своп поени на овим аукцијама на којима је Народна банка Србије своп продавала и своп куповала девизе износили су 1.178 и 1.247, респективно. На свим редовним аукцијама које је организовала, Народна банка Србије је, као и до сада, своп продавала и своп куповала исти износ девиза, како не би утицала на динарску и девизну ликвидност банкарског сектора.

У току Т1 закључене су четири међубанкарске своп трансакције купопродаје девиза за динаре (у претходном тромесечју закључене су три међубанкарске своп трансакције), у укупном

Табела II.1.1. Свop трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци
(у млн EUR)

Период	Свop продаја девиза	Тражња банака на аукцијама своп продаје девиза	Свop куповина девиза	Тражња банака на аукцијама своп куповина девиза
2012.	171,0	497,0	188,0	903,1
2013.	124,0	1.214,0	124,0	189,0
2014.	180,0	649,5	180,0	689,5
2015.	550,5	1.519,5	550,5	905,0
2016.	440,0	1.293,9	440,0	805,0
2017.	546,5	1.145,2	546,5	1.020,0
2018.	324,0	1.286,0	324,0	1.342,0
2019.				
Т1	232,5	499,5	232,5	578,0

Извор: НБС.

Табела II.1.2. Свop трансакције Народне банке Србије у 2019. години, месечни подаци
(у млн EUR)

Месец	Свop продаја девиза у првом краку				Свop куповина девиза у првом краку			
	3М		2Н		3М		2Н	
	Реали-зација	Тражња банака	Реали-зација	Тражња банака	Реали-зација	Тражња банака	Реали-зација	Тражња банака
Јануар	12,0	29,0	70,0	101,0	12,0	45,0	70,0	129,0
Фебруар	0,0	38,0	72,0	151,0	0,0	78,0	72,0	106,0
Март	2,0	11,0	76,5	169,5	2,0	62,0	76,5	158,0
Укупно Т1	14,0	78,0	218,5	421,5	14,0	185,0	218,5	393,0

Извор: НБС.

износу од 20,5 млн евра, чија је просечна рочност шест дана.

2. Коришћење инструмената заштите од девизног ризика

Учешће терминске куповине у укупној куповини девиза резидената од банака у Т1 износило је 1,2% (1,6% у претходном тромесечју) и било је највише у марту – 1,4%. У Т1, укупно 13 домаћих предузећа користило је могућност заштите од девизног ризика закључивањем ове врсте трансакција с банкама. Просечна пондерисана рочност терминске куповине девиза износила је 64 дана, при чему је најдужа рочност терминске трансакције забележена у марту – 230 дана. Просечна вредност уговора о терминској куповини девиза резидената износила је 0,3 млн евра.

У погледу валутне структуре терминске куповине девиза, учешће евра износило је 91,0%, а учешће америчког долара 9,0%.

У Т1, три резидента су термински продала девизе за динаре у укупном износу од 5,2 млн евра (6,9 млн евра у претходном тромесечју), са просечном пондерисаном рочношћу трансакције од 510 дана.

Табела II.2.1. Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци

Период	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
2012.	754,7	38	6,7	1,3	18	0,0
2013.	533,8	24	5,0	1,4	39	0,0
2014.	430,0	24	5,0	0,8	49	0,0
2015.	531,0	16	4,8	1,5	77	0,0
2016.	450,5	22	3,9	12,9	263	0,1
2017.	388,8	37	3,0	17,1	349	0,2
2018.	212,7	55	1,5	49,9	450	0,4
2019.					510	0,2
Т1	39,6	64	1,2	5,2	510	0,2

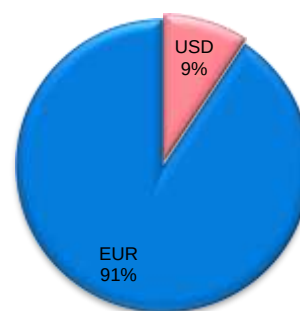
Извор: НБС.

Табела II.2.2. Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2019. години, месечни подаци

Месец	Терминска куповина резидената			Терминска продаја резидената		
	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној куповини у %	Износ у млн EUR	Просечна пондерисана рочност у данима	Учешће у укупној продаји у %
Јануар	9,5	52	0,8	1,3	594	0,1
Фебруар	13,4	60	1,3	1,9	444	0,2
Март	16,7	74	1,4	2,0	522	0,2
Укупно Т1	39,6	64	1,2	5,2	510	0,2

Извор: НБС.

Графикон II.2.1. Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у Т1 2019.

Табела А. Показатељи динаризації пласмана, кредита и депозита
(у %)

Период*	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима, постојећи послови			Учешће динарских кредита у укупним кредитима, нови послови**			Учешће динарских депозита у укупним депозитима, постојећи послови			Учешће динарских депозита у укупним депозитима, нови послови**		
	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно	Привреда	Станов- ништво	Укупно
2008.	33,8	22,2	29,2				50,3	12,5	27,6			
2009.	26,2	22,1	24,7				52,5	10,9	25,6			
2010.	32,2	27,6	30,5	41,8	51,1	43,5	45,0	8,5	19,8	51,4	2,7	25,0
2011.	27,3	32,6	29,2	33,3	44,0	35,9	44,9	10,1	21,5	51,3	3,8	32,8
2012.	24,2	35,1	28,0	31,0	59,6	36,5	43,9	8,8	19,3	62,0	4,6	38,1
2013.	20,0	37,9	26,8	24,6	63,6	35,0	52,4	11,5	23,1	65,2	8,2	44,1
2014.	25,0	41,0	31,2	33,2	71,7	44,2	53,6	12,3	24,5	67,6	12,3	46,5
2015.	19,4	42,8	28,6	16,8	67,8	30,3	55,6	13,9	27,2	69,1	16,0	52,8
2016.	19,4	47,0	31,2	21,5	74,1	36,8	54,0	15,8	28,8	69,3	20,1	56,6
2017.	17,5	51,8	33,0	19,3	71,0	36,0	56,5	16,9	30,8	75,6	22,7	64,3
T1 2018.	16,2	51,9	32,5	17,3	71,4	37,7	56,0	16,5	29,9	81,1	19,7	67,5
T2 2018.	14,6	52,8	32,3	18,4	75,1	39,8	55,1	17,3	30,5	81,2	24,0	69,5
T3 2018.	14,6	53,2	32,8	17,3	74,0	36,6	55,6	18,1	31,0	86,1	22,4	72,9
T4 2018.	15,4	53,6	33,0	19,6	71,7	33,8	53,1	19,2	32,2	76,2	17,3	58,3
T1 2019.	15,3	53,7	33,3	19,3	69,9	35,6	50,3	19,2	30,5	76,5	22,0	65,0

* Показатељи се односе на крај периода, уколико није наведено другачије.

** Показатељи су добијени на основу података о износу новодоброћених кредита банака и новоположених депозита код банака у току периода.
Показатељи за 2010. годину односе се на период септембар–децембар 2010.

Извор: НБС.

Табела Б. Валутна структура штедне становништва и јавног дуга

Период*	Штедна становништва				Јавни дуг Републике Србије (централни ниво власти)			
	Динарска штедна (у млн RSD)	Девизна штедна (у млн EUR)	Укупно штедна** (у млн RSD)	Учешће динарске штедне у укупној штедни (у %)	Износ јавног дуга у динарима (у млрд RSD)	Износ јавног дуга у иностраној валути (у млрд RSD)	Укупно јавни дуг (у млрд RSD)	Учешће динарског дела јавног дуга у укупном јавном дугу (у %)
2008.	10.575,0	4.679,1	425.145,0	2,5	19,9	758,1	778,0	2,6
2009.	12.400,0	5.904,5	578.577,0	2,1	120,6	823,8	944,4	12,8
2010.	13.848,7	7.105,8	763.495,8	1,8	187,1	1.095,4	1.282,5	14,6
2011.	19.664,1	7.611,2	816.110,9	2,4	248,9	1.298,6	1.547,5	16,1
2012.	17.882,9	8.272,3	958.597,0	1,9	385,4	1.629,3	2.014,8	19,1
2013.	34.015,4	8.418,5	999.125,2	3,4	469,1	1.840,0	2.309,0	20,3
2014.	38.615,1	8.524,6	1.069.732,9	3,6	588,6	2.164,6	2.753,2	21,4
2015.	45.968,2	8.628,6	1.095.435,6	4,2	668,9	2.349,7	3.018,6	22,2
2016.	51.063,9	8.987,3	1.160.744,3	4,4	639,8	2.424,8	3.064,6	20,9
2017.	50.152,0	9.373,2	1.160.614,5	4,3	632,5	2.117,2	2.749,7	23,0
T1 2018.	51.495,8	9.566,1	1.183.980,5	4,3	702,0	2.106,2	2.808,2	25,0
T2 2018.	53.312,0	9.687,3	1.197.071,2	4,5	706,3	2.131,9	2.838,2	24,9
T3 2018.	56.526,0	9.782,5	1.214.948,4	4,7	733,3	2.103,8	2.837,1	25,8
T4 2018.	61.079,9	9.955,1	1.237.718,9	4,9	708,4	2.011,8	2.720,2	26,0
T1 2019.	65.281,6	10.217,0	1.270.603,8	5,1	712,5	2.047,7	2.760,2	25,8

* Показатељи се односе на крај периода.

Извор: НБС, Министарство финансија.

Табела В. Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризации

Период доношења мере/спровођења активности	Опис мере/активности	Очекивани ефекти
Мај 2011.	LTV лимит за валутно индексиране хипотекарне кредите износи 80%, док за динарске није прописан. У децембру 2017. овај лимит је у блажен на 90% у случају када се кредит одобрава у оквиру мера подршке државе одређеним категоријама физичких лица.	Обезбеђење преференцијалног третмана динарског кредитирања становништва.
Мај 2011.	Прописано минимално обавезно учешће/депозит за девизне и валутно индексиране кредите физичким лицима (изузев хипотекарних кредита) у износу од 30%.	Обезбеђење преференцијалног третмана динарског кредитирања становништва.
Од маја 2011.	Ограничење односа нето отворене девизне позиције у односу на капитал од 2011. износи 20% (повећан са 10%, ради стимулације кредитне активности).	Ограничење износа валутно индексираних и девизних пласмана у односу на девизне изворе.
Децембар 2011.	Прописана је обавеза банкама да у предговорној фази, у писменој форми, укажу клијентима на ризике које преузимају у колико се одреде за услугу индексирану страном валутом или у инострану валуту. Такође, понуда за закључење уговора мора да садржи информацију о валути у којој се услуга уговара. Прописано је да се, код оглашавања кредитних и депозитних услуга и послова лизинга када огласна порука садржи нумерички податак, недвосмислено наведе на репрезентативном примеру валута у којој се услуга одобрава. Прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да финансијску услугу кориснику понуде у динарима, осим ако корисник не захтева другачије.	Промовисање заштите од валутног ризика за кориснике финансијских услуга.
Април 2012.	Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале <i>Меморандум о стратегији динаризации финансијског система Србије</i> .	Дефинисање циљева, мера и активности које ће Народна банка Србије и Република Србија предузимати ради јачања поверења у националну валуту и њену употребу у финансијском систему.
Мај 2012.	<i>Societe Generale Banka Srbija a.d. Beograd</i> емитовала је прву динарску банкарску обвезницу на домаћем тржишту, без валутне клаузуле, с трогодишњим роком доспећа.	Развој тржишта капитала.
Септембар 2012.	Усвајањем <i>Закона о изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана</i> , порез на камату на девизну штедњу повећан је са 10% на 15%.	С обзиром на то да је приход од камате на динарску штедњу изузет од пореза на доходак грађана, ова мера представља подстицај грађанима да мање штеде у инострану валуту, а више у динарима.
Новембар 2012.	<i>Erste bank a.d. Novi Sad</i> емитовала је динарску обвезницу двогодишњег рока доспећа.	Развој тржишта капитала.
2012.	У ликвидна потраживања првог реда укључени су и 90% фер вредности ХоВ РС у динарима, чија је минимална рочност три месеца. За девизне ХоВ није предвиђена ова могућност.	Развој тржишта капитала, стимулација банака да у већој мери користе динарске изворе финансирања.
Април 2013.	Народна банка Србије је динарске ХоВ без валутне клаузуле које су емитовале МФО с највишим кредитним рејтингом уврстила у портфељ ХоВ којима се врше операције на отвореном тржишту Народне банке Србије, као и у листу прихватљивог колатерала при одобравању кредита Народне банке Србије за дневну ликвидност и краткорочних кредита на бази залог ХоВ.	Развој тржишта капитала, кроз подстицај банкама да у својим портфељима држе динарске ХоВ које су емитовале МФО за финансирање кредита.
Новембар 2013.	Народна банка Србије усвојила Одлуку о условима и начину обављања кредитних послова са иностранством у динарима, којом се генеришу подстицајни услови под којима међународна финансијска институција и развојна банка или финансијска институција чији је оснивач страна држава (МФО) могу одобравати динарске кредите домаћим банкама, правним лицима и предузетницима, као и услови под којима домаћа банка може одобрити динарски кредит нерезиденту и начини на који их одобрава.	Повећање кредитне активности домаћих банака у динарима.
Мај 2014.	Влада Републике Србије усвојила је програм за субвенционисање динарских кредита привреди.	Повећање динаризации кредита – привременог карактера.
Октобар 2014.	Држава је први пут емитовала динарску обвезницу десетогодишњег рока доспећа.	Развој финансијског тржишта и формирање криве приноса за дуже рочности, што омогућава банкама да одреде цену дугорочних динарских кредита.
Новембар 2015.	Дугорочне државне ХоВ укључене су на пражм листинг Београдске берзе.	Повећање ликвидности и развој секундарног тржишта државних ХоВ.
Јануар 2016.	Стопа обавезне резерве на део девизне основице коју чине динарске обавезе индексиране девизном клаузулом повећана је на 100% с дотадашњих 50% (колико је износила од јуна 2012. године).	Дестимулација коришћења динарских депозита индексираних валутном клаузулом.
Фебруар 2016.	Држава је први пут емитовала бенчмарк обвезницу у динарима у већем износу, с циљем да се путем реоварања емисије, ова обвезница продаје више пута у току године.	Повећање ликвидности и развој секундарног тржишта државних динарских ХоВ.
Октобар 2016.	У понуди домаћих банака појавили су се стамбени кредити у динарима који нису валутно индексирани, по релативно повољним условима (стопама испод 5%), с дугим периодом отплате (до 30 година).	Раст дугорочног кредитирања становништва у динарима.
Децембар 2016.	На домаћем финансијском тржишту емитована је прва обвезница у динарима чији је емитент међународна финансијска институција – <i>EBRD</i> . Емитоване су обвезнице номиналне вредности 2,5 млрд динара.	Развој финансијског тржишта.
Јун 2017.	На Београдској берзи, остварено је прво трговање обвезница у динарима које је емитовала <i>EBRD</i> (у износу од 60 млн динара).	Развој секундарног финансијског тржишта.
Јун 2017.	Део средстава које је <i>EBRD</i> прибавила емисијом динарских обвезница на домаћем тржишту пласиран је привреди посредством домаћих банака. Кредити су намењени махом за финансирање пољопривреде и рефинансирање.	Повећање динаризации кредита привреди.
Јун 2017.	Народна банка Србије утврдила је стопу заштитног слоја капитала за структурни системски ризик у висини од 3% укупних девизних и девизно индексираних пласмана банака одобрених привреди и становништву у Републици Србији, за банке код којих је учешће девизно индексираних пласмана привреди и становништву у укупним пласманима привреди и становништву веће од 10%.	Ограничавање ризика евроизације, који је један од кључних структурних, нециклических системских ризика по стабилност финансијског система у Србији.
Децембар 2017.	Држава је емитовала нову врсту обвезница на домаћем финансијском тржишту – штедне обвезнице.	Развој финансијског тржишта промоцијом алтернативног вида штедне и омогућавањем лакшег приступа тржишту државних ХоВ за грађане.
Од априла 2018. (последња промена), као и пре тога	Диференцијација стопа ремунације ОР: за динарску ОР износи 1,25%, док се на девизну не плаћа камата.	Стимулација банака да у већој мери користе динарске изворе финансирања.
Јун 2018.	Донет је Закон о финансијском обезбеђењу.	Обезбеђивање и унапређивање правне сигурности и ефикасности у извршавању обавеза на финансијском тржишту (регулација питања уговарања и коришћења финансијског колатерала као и процедура за намирење потраживања), као претходна за даљи развој финансијског тржишта.
Децембар 2018.	Народна банка Србије и Влада Републике Србије потписале су нови Меморандум о стратегији динаризации.	Имајући у виду да је обезбеђена макроекономска стабилност и да је ојачана финансијска стабилност, а у важавајући чињеницу да је динаризация постепено дугорочан процес, Влада и НБС су сагледале резултате до сада предузетих мера и активности и, полазећи од њих, сагласно дефинисале додатне мере и активности које ће обезбедити даљи раст степена динаризации и смањење девизног ризика у систему.

Методолошке напомене

- Показатељи динаризације, за сваку категорију, представљају учешће износа динарске компоненте у укупном износу те категорије.
- Под пласманима се подразумевају динарски и девизни кредити (који обухватају и кредите код којих је уговорена примена девизне клаузуле), дати депозити, ХоВ, акције предузећа и потраживања по каматама и накнадама. Динарски пласмани су пласмани одобрени у динарима без девизне клаузуле. Под девизном клаузулом се подразумева валутна клаузула у смислу закона којим се уређује девизно пословање, као и свака друга клаузула којом се утврђује заштита од ризика промене курса динара.
- Сектор привреде (предузећа) укључује јавна предузећа и привредна друштва. Јавна предузећа су предузећа која обављају активности у општем (јавном) интересу и која је основала држава. У оквиру привредних друштава обухваћени су и комитенти банака у области здравства и образовања који се не финансирају из буџета (приватне клинике, болнице, школе и остале институције које накнаде за своје услуге наплаћују на основу трошкова производње).
- Сектор становништва укључује домаћа физичка лица, страна физичка лица – резиденте, приватна домаћинства са запосленим лицима, регистроване пољопривредне произвођаче и предузетнике, као и непрофитне институције које пружају услуге становништву (НИПУС).
- Пласмани су исказани по бруто принципу, што значи да нису умањени за исправке вредности. При искључивању ефеката курса, узет је у обзир курс динара према евра, америчком долару, швајцарском франку, британској фунти и јапанском јену.
- Према методологији Европске централне банке, у категорију новоодобрених кредита укључују се и репрограмирани кредити.
- Депозити укључују динарске депозите и девизне депозите (укључујући и валутно индексиране депозите).
- Штедња становништва укључује штедњу резидената и штедњу нерезидената.
- Јавни дуг Републике Србије односи се на дуг централног нивоа власти.

Списак графикана и табела

Графикони

I.1.	Показатељи динаризације	1
I.1.1.	Учешће динарских пласмана у укупним пласманима привреди и становништву	1
I.1.2.	Секторска структура пласмана	2
I.1.3.	Учешће динарских кредита у новоодобренем кредитима привреди и становништву	2
I.1.4.	Новоодобрен кредити привреди и становништву у Т1 2019, по наменама	3
I.1.5.	Динаризација новоодобрен кредити привреди и становништву, по наменама	3
I.1.6.	Каматне стопе на новоодобрене кредити привреди	3
I.1.7.	Каматне стопе на новоодобрене кредити становништву	4
I.2.1.	Учешће динарских депозита у укупним депозитима привреде и становништва	4
I.2.2.	Секторска структура депозита	4
I.2.3.	Рочна структура новоположених депозита привреде и становништва у Т1 2019.	5
I.2.4.	Динаризација новоположених депозита привреде и становништва, према рочној структури	5
I.2.5.	Каматне стопе на новоположене орочене депозите становништва	6
I.2.6.	Динарска штедња	6
I.2.7.	Рочна структура динарске штедње	7
I.2.8.	Рочна структура девизне штедње	7
I.2.9.	Исплативост штедње орочене на годину дана	8
I.3.1.	Учешће динарског дуга у укупном јавном дугу	9
I.3.2.	Валутна структура јавног дуга РС	9
I.3.3.	Рочна и валутна структура државних ХоВ емитованих на домаћем финансијском тржишту	9
I.3.4.	Секундарни промет динарских државних ХоВ	10
I.3.5.	Секундарни промет динарских државних ХоВ, према рочној структури ХоВ	10
II.2.1.	Валутна структура девизних форвард трансакција резидената с банкама у Т1 2019.	13

Табеле

I.2.1.	Исплативост штедње орочене на годину дана	8
II.1.1.	Своп трансакције Народне банке Србије, тромесечни подаци	12
II.1.2.	Своп трансакције Народне банке Србије у 2019. години, месечни подаци	12
II.2.1.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама, тромесечни подаци	13
II.2.2.	Девизне терминске трансакције резидената с банкама у 2019. години, месечни подаци	13
Табела А	Показатељи динаризације пласмана, кредита и депозита	14
Табела Б	Валутна структура штедње становништва и јавног дуга	15
Табела В	Преглед мера и активности које иду у прилог повећању динаризације	16